

*Берзін Олександр Віталійович,
студент II курсу,
Спеціальності 052 «Політологія»*

*Науковий керівник:
старший викладач
Козенюк Андрій Іванович*

«Неоконсерватизм як політична теорія»

В академічній літературі неоконсерватизм визначається як напрямок у західній соціально-філософській, політологічній і соціологічній думці, який виник у процесі перегляду ідей і цінностей лібералізму та консерватизму і фактично є їх новим синтезом [2, С. 179].

Основні ідеї кредо «нового консерватизму»:

– в економіці – заміна моделі розвитку, всебічне заохочення ринкових відносин, приватного підприємництва;

– у соціальній сфері – ліберально-реформістський курс поступився місцем: 1) відкритим прагненням до «жорсткої» економії за рахунок працюючих із відстоюванням т. зв. «економічного реалізму»; 2) скороченню зростання соціальних витрат. Замість міркувань про «соціальну гармонію» прийшли ідеї про «вічну нерівність»;

– у політичній сфері – переорієнтація у розгляді проблем політичної влади, демократії, політичної участі, функцій і прерогатив держави, бюрократії до посилення елітарних тенденцій і антибюрократичних настроїв.

Принципи та різновиди неоконсерватизму:

- Націонал-консерватизм
- Ліберальний консерватизм
- Авторитарний консерватизм
- Технократичний консерватизм
- Релігійний консерватизм

У 1980-2000-і рр. неоконсерватизм вважався одним з найбільш впливових політичних течій всередині Республіканської партії США. Після закінчення холодної війни, його представники виступили з проектом глобальної гегемонії Сполучених Штатів. Досягти її передбачалося за рахунок жорсткої і односторонньої політики, військової переваги і поширення демократії і насадження «демократичних» режимів у світі, в тому числі й силовим шляхом. Неоконсерватори поділяють ідею про те, що Сполучені Штати – це країна, яка зберігає прихильність «універсальним цінностям», які засновані на принципах природного права. Маючи в своєму розпорядженні потужні політичні, силові й економічні важелі, США зобов'язані виступати захисником демократичного світу і виконувати функції світового поліцейського.

Як і в 2000-і роки, неоконсерватори виходять з рейганівського принципу «мир шляхом сили» й ідеї американського глобального лідерства. При цьому сучасні зміни в світовій політиці, що пов'язані з переходом від однополярності до поліцентричності, не суперечать і за прогнозами самих неоконсерваторів.

Як зазначає неоконсервативний ідеолог Роберт Кейган, відсутність конкуренції між великими державами після закінчення холодної війни виявилось лише короткочасним відхиленням від норми. Протягом 1990-х років ця конкуренція відродилася, коли в сферу діяльності увійшли або повернулися нові сили. Спочатку Китай, а потім Індія почали безпрецедентний сплеск економічного зростання, що супроводжувався поступовим, але істотним збільшенням військового потенціалу, як звичайного, так і ядерного. До початку XXI століття Японія почала повільне відновлення економіки і рухалася до більш активної міжнародної ролі як у дипломатичному, так і у військовому відношенні. Потім прийшла

Росія, яка стала відновлюватися від економічної кризи до стійкого зростання, заснованого на експорті своїх величезних запасів нафти і природного газу [3].

У зв'язку з цим перед Сполученими Штатами постає нова довгострокова мета захист «ліберального світопорядку» від загрози, яка походить з боку автократичних держав. По суті, ця ідея розвиває неоконсервативну концепцію «Четвертої світової війни». Найближчі десятиліття світ переживе найзначнішу трансформацію за всю історію людства. Технології радикально змінять політику і економіку, середовище проживання і стосунки між людьми [1, с. 35].

Розглядаючи сучасний стан розвитку зовнішньої політики неоконсерватизму (мова надалі йде про США), можна виділити кілька аспектів:

– По-перше, зовнішньополітичні підходи цієї течії в деякій мірі відрізняються від тих, які існували на початку 2000-х років. Тепер неоконсерватори бачать основною метою Сполучених Штатів збереження «ліберального світопорядку», його захист від тиску, що посилюється з боку автократії. У той же час ідея поширення демократії та зміни режимів силовим шляхом в якості мети ними більше не ставиться. Відмова від цієї політики відзначається і в політичній програмі Республіканської партії. Це, в свою чергу, призводить до того, що в питаннях зовнішньої політики неоконсерватизм поступово втрачає свої відмінні риси, зливаючись з іншими «яструбами» обох правлячих партій.

– По-друге, майбутнє неоконсерваторів в рядах Республіканської партії теж залишається неясним. З одного боку, ще з 1980-х років неоконсерватори були її важливою ідеологічною складовою. З іншого, в умовах загальної кризи американського неоконсерватизму важко передбачити їх майбутні позиції.

– Треба також зазначити, що зміни в ситуації в таборі неоконсерваторів та відхил від базових положень теорії неоконсерватизму призвели до зниження не тільки популярності та впливу, а також відбилися і в проблемах з фінансуванням цієї політичної доктрини.

Питання про те, що таке сучасний український консерватизм (неоконсерватизм), як він еволюціонував, які його ключові ідеї, значною мірою залишаються відкритими. На сучасну неоконсервативну думку України чималий вплив має консервативна ідеологія початку ХХ ст. оскільки основними рисами є ідеї патріотизму, розвитку культури, встановлення правопорядку та політичної дисципліни. Сьогодні спостерігається особливе акцентування уваги на економічних проблемах та відмова від правової ідеології авторитарної влади.

Список використаної літератури:

1. Курпатов А. Четвертая мировая война. Будущее уже рядом. / А. В. Курпатов — «Курпатов А.В.», 2018 — (Академия смысла) – 400 с. (С. 35)
2. Шаповал К. І. Сутність та базові цінності неоконсерватизму // Політичні науки та методика викладання соціально-політичних дисциплін. Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова. Серія 22. [Відп. ред. О.В.Бабкіна] – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П.Драгоманова, 2014. Випуск 15. – 206 с.
3. Kagan R. History's Back // The Weekly Standard, 25.08.2008. URL: <https://rusus.jes.su/s207054760000048-9-1/>